А.І. Глушаченко
старший викладач
Сумський національний аграрний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В сучасних умовах ведення бізнесу на підприємствах виникає необхідність впровадження електронних форм бухгалтерських документів. Первинні документи та зведені облікові регістри документи можуть бути складені в паперовій або електронній формі та повинні мати обов'язкові реквізити, установлені пунктом 2 статті 9 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Первинні документи, складені в електронній формі, застосовуються в бухгалтерському обліку за умови дотримання вимог законодавства про електронні документи та електронний документообіг[1].

Суб'єкти господарювання у своїй діяльності мають право користуватися документами в електронній формі при дотриманні норм Законів «Про електронні документи та електронний документообіг» і «Про електронні довірчі послуги», якими регулюються відносини, пов'язані з електронним документообігом і використанням електронних документів.

Закон «Про електронні документи та електронний документообіг» надає визначення - електронний документ це документ, інформація в якому зафіксована у формі електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити. Електронний документ може бути створений, переданий, збережений і перетворений електронними засобами у візуальну форму. Візуальною формою подання електронного документу є відображення даних, які він

містить, електронними засобами або на папері у формі, придатній для сприйняття його змісту фахівцем[3].

Оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним підписом автора або підписом, прирівняним до власноручного відповідно до Закону «Про електронні довірчі послуги».

Суб'єкти господарювання мають право укладати в електронній формі різні види договорів з обов'язковим узгодженням предмету, ціни та строку дії договору. Пропонуємо передбачити в електронному договорі умову про можливість складання первинних документів також в електронній формі, зазначити час і порядок їх передачі, підписання. Тому, що заздалегідь не узгодивши в договорі інші умови, то датою та часом відправлення електронного документу буде вважатися дата та час, коли відправлення цього документа не може бути скасоване особою, яка його відправила. У разі відправлення електронного документу шляхом пересилання на електронному носії, на якому записано цей документ, датою та часом відправлення вважаються дата та час здачі його для пересилання. Крім того, у договорі можна передбачити умову про обов'язкове посвідчення договору та первинних документів електронною печаткою або про відсутність такої вимоги. При отриманні договорів в електронній формі необхідно перевіряти наявність усіх суттєвих домовленостей, у тому числі наявність електронного цифрового підпису.

В нашій державі чинним законодавством надане право платникам податків здійснювати облік господарських операцій, розпочинаючи від укладення господарських договорів до подання податкової звітності, в електронному вигляді. Але при цьому слід дотримуватись як загальних вимог цивільного та господарського законодавства, а також Закону «Про електронні

документи» та Закону про «Електронні цифрові підписи» так і спеціальних - для первинних документів - вимог статті 9 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Відповідно до частини 1 статті 207 Цивільного кодексу України, «…правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах (у тому числі електронних), у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони. Правочин вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку». Відповідно до частини 1 статті 181 Господарського кодексу України, господарський договір за загальним правилом викладається у формі єдиного документа, підписаного сторонами.

Учасники договірних відносин при переході на електронний документообіг мають враховувати, що переважно це внутрішнє вирішення проблеми обігу документів на підприємстві, адже не визнане обов'язковим відповідно до вимог чинного законодавства. А при веденні господарської діяльності такі підприємства мають виходити з можливостей усіх сторін договірних зобов'язань, у тому числі й контролюючих органів. Тому, що для підприємств які здійснюють контроль за діяльністю суб'єктів господарювання Податковим кодексом України[2] чітко встановлено порядок оформлення первинних документів в електронній формі, та у паперовому вигляді. Тож відсутність Електронного цифрового підпису принаймні в однієї сторони договору має забезпечити документообіг в інтересах обох сторін - тому в разі, якщо всі документи пропонується отримувати, скажімо, через веб-сайт, то сторона, яка створює такі документи, має забезпечити їх письмовий аналог з власноручним підписом та печаткою, у разі її використання.

При зберіганні електронних документів в архіві підприємства необхідно дотримуватися таких умов: інформація, яка міститься в електронних документах, повинна бути доступною для подальшого використання; забезпечувати можливість відновлення електронного документа в тому форматі, у якому він був створений, відправлений або отриманий; необхідно зберігати інформацію, що дозволяє встановити походження та призначення електронного документу, а також дату й час його відправлення або отримання.

Отже, процес переходу на електронні документи необхідний, проте до цього процесу варто підійти виважено, зокрема розробити власну внутрішню інструкцію з організації електронного документообігу на підприємстві, з урахуванням вимог діючої нормативно-законодавчої бази, провести навчання відповідальних осіб для роботи в системі електронного обігу або скористатись для цього послугами сторонніх організацій. Електронні первинні бухгалтерські документи що створюються за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення мають таку ж юридичну силу, як і паперові, за умови дотримання вимоги законодавства до їх оформлення.

Перелік використаної літератури:

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 946-XIV. [Електронний ресурс] – URL: http://www.minfin.gov.ua

2. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс]. – URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17

3. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05. 2003 № 851-IV[Електронний ресурс]. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15